

BS"D

Teshuva on Yom Kippur after Oct. 7

On Responsibility and Redemption

R. Mois Navon

Beit Kenneset Lev Efrat – Drashat Kol Nidrei – Yom HaKippurim 5785

תלמוד ירושלמי מסכת תענית פרק א הלכה א

ר' אחא בשם ר' תנחום בי ר' חייה: אילו ישראל עושין תשובה יום אחד / מיד היה בן דוד בא, מ"ט
[כמו שכתוב]: "היום / אם בקלו תשמעו" (תהילים צה: ז).

"If only Israel would do teshuva one day, immediately Ben David would come – Today,
If you would listen to His voice"

We could bring the Mashiach, Today! We could bring the redemption (hegeula), Today
... just as we brought the destruction (hahurban) one year ago on Oct. 7.

Permit me to explain.

Over the past difficult year, people have asked me: Where was God on Oct. 7? This is not a new question; indeed, it is as old as faith itself (עתיקה כמו האמונה בעצמה): How can a good God (El Tov) allow evil (roa)? (aka. Tzadik VeRa Lo). It is the question that Moses had when he prophetically saw the suffering that R. Akiva would endure at the hands of the Romans (Men. 29b). It is the question at the heart of the book of Job. And it is the question that the Mishna (Avot 4:15) famously tells us we cannot answer:

רבי ינאי אומר: אין בְּיַדֵּינוּ לֵאמֹר מְשֻׁלוֹת הַרְשָׁעִים, וְאֵף לֹא מִיִּסְוֵי הַצְּדִיקִים.

It is not in our hands to explain neither the tranquility of the wicked nor the suffering of the righteous.

But it seems to me that this answer applies on the individual level (be'ramat haprat), not on the national level (be'ramat hauma). Indeed, there is an entirely different approach to the suffering of the nation (tzarot habaot al haklal), found throughout Jewish literature (safrut Yehudit) – both in the written Torah (Torah SheBichtav) and the oral Torah (Torah SheBaal Peh). The idea is found most prominently (הכי בולט) in Moshe's speeches throughout the book of Deuteronomy (sefer devarim):

COVENANT REVIEWED BY MOSHE

The approach is found in hints already in Parshat Devarim and Veetchanan, but it becomes explicit in Parshat Ekev.

EKEV

Deut (7:12) - And it shall come to pass, because ye hearken to these ordinances, and keep, and do them, that the LORD thy God shall keep with thee the covenant and the mercy which He swore unto thy fathers, ... <all earthly goodness results>

Deut. (8:19-20) - And it shall be, if thou shalt forget the LORD thy God, and walk after other gods, and serve them, and worship them, I forewarn you this day that ye shall surely perish. As the nations that the LORD maketh to perish before you, so shall ye perish; because ye would not hearken unto the voice of the LORD your God. {P}

דברים פרק ז (פרשת עקב) (יב) **וְהָיָה עֲקֵב תִּשְׁמְעוּן** אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וְשָׁמְרֶתֶם וְעָשִׂיתֶם אֹתָם וְשָׁמַר יְקֹוֹק אֱלֹהֵיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם : ... **<מִגִּיעַ כָּל טוֹב>** ...
דברים פרק ח (פרשת עקב) ... (יט) **וְהָיָה אִם שָׁכַח תִּשְׁכַּח אֶת יְקֹוֹק אֱלֹהֵיךָ** וְהִלַּכְתָּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אַחֲרִים וְעַבַדְתָּם וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לָהֶם הַעֲדַתִּי בְכֶם הַיּוֹם כִּי אֲבַד תֵּאבְדוּן : (כ) **פְּגוּזִים אֲשֶׁר יְקֹוֹק מֵאַבְרָם מִפְּנֵיכֶם כִּן תֵּאבְדוּן עֲקֵב לֹא תִשְׁמְעוּן בְּקוֹל יְקֹוֹק אֱלֹהֵיכֶם :** פ

And really the whole parsha reinforces this theme of the covenant. But it is most pronounced in the verses we say twice daily in the **SHEMA**:

Deut. (11:13-17) - And it shall come to pass, if ye shall hearken diligently unto My commandments which I command you this day, to love the LORD your God, and to serve Him with all your heart and with all your soul, that I will give the rain of your land in its season, the former rain and the latter rain, that thou mayest gather in thy corn, and thy wine, and thine oil. And I will give grass in thy fields for thy cattle, and thou shalt eat and be satisfied. Take heed to yourselves, lest your heart be deceived, and ye turn aside, and serve other gods, and worship them; and the anger of the LORD be kindled against you, and He shut up the heaven, so that there shall be no rain, and the ground shall not yield her fruit; and ye perish quickly from off the good land which the LORD giveth you.

דברים פרק יא (פרשת עקב) (יג) והיה אם שמע תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום להקבה את יקוק אלהיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם: (יד) **ונתתי מטר ארצכם** בעתו יורה ומלקוש ואספת דגנד ותירשד ויצהרד: (טו) ונתתי עשב בשדד לבהמתד ואכלת ושבעת: (טז) **השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחוויתם להם: (יז) וחרה אף יקוק בכם** ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יבולה ואבדתם מהרה מעל הארץ הטבה אשר יקוק נתן לכם: ...

We see the message again in Parshat RE'EH:

RE'EH

Deut. (11:26-28) Behold, I set before you this day a blessing and a curse: the blessing, if ye shall hearken unto the commandments of the LORD your God, which I command you this day; and the curse, if ye shall not hearken unto the commandments of the LORD your God, but turn aside out of the way which I command you this day, to go after other gods, which ye have not known.

דברים פרק יא (פרשת ראה) (כו) ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה:
(כו) את הברכה אשר תשמעו אל מצות יקוק אלהיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום:
(כח) והקללה אם לא תשמעו אל מצות יקוק אלהיכם וסרתם מן הדדד אשר אנכי מצוה אתכם היום ללכת אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם: ס ...

And the message reaches its pinnacle in the Parshat KI TAVO, the parsha of the rebuke:

KI TAVO

Deut. (28:1) - And it shall come to pass, if thou shalt hearken diligently unto the voice of the LORD thy God, to observe to do all His commandments which I command thee this day, that the LORD thy God will set thee on high above all the nations of the earth. ... <all the blessings>

Deut. (28:15) - But it shall come to pass, if thou wilt not hearken unto the voice of the LORD thy God, to observe to do all His commandments and His statutes which I command thee this day; that all these curses shall come upon thee, and overtake thee. ... <all the curses>

דברים כח (פרשת כי תבוא) (א) והיה אם שמוע תשמע בקול יקוק אלהיך לשמר לעשות את כל מצותיו אשר אנכי מצוה היום ונתנדד יקוק אלהיך עליון על כל גויי הארץ: ... **<כל הברכות>**
(טו) והיה אם לא תשמע בקול יקוק אלהיך לשמר לעשות את כל מצותיו וחקתיו אשר אנכי מצוה היום ובאו עליך כל הקלות האלה והשיגוד: **<כל הקלות>**

Among the curses, it is hard not to see the connection to the events of Oct. 7 in the following verse:

Deut. (28:15) - Thou shalt go mad for the sight of thine eyes which thou shalt see.

דברים פרק כח פסוק לד (פרשת כי תבוא) - וְהָיִיתָ מְשֻׁגָע מִמַּרְאֵה עֵינֶיךָ אֲשֶׁר תִּרְאֶה :

R. Naftali Tzvi Berlin, in his HaAmek Davar explains the verse as follows: “You will be astonished at how it has become, that few robbers have done so much and you hand could not save you; though, in truth, you had the power to stand against them; and from this the astonishment you will go out of your mind.”

העמק דבר - תתפעל איך נהייתה כזה, שְׁמַעַט שׁוֹדְדִים עָשׂוּ הַרְבֵּה / וְלֹא הוֹשִׁיעַ - לך-ידך, אֲשֶׁר בְּאֵמֶת הָיָה כַּחַד לַעֲמוּד כְּנֻגָם, וּמִזֶּה הִתְפַּעְלִית תִּצָּא מִדַּעְתְּ :

And this approach – if we listen, we bring blessings, and if we don't, we bring curses, halila – is found in the rest of Moses' speeches till the end of the book.

COVENANT APPLIED BY HAZAL

It is hard to deny, then, that God's protection of the nation is contingent upon the nation's allegiance to God (קשה להכחיש, אם כן, שהגנתו של אלוהים על האומה מותנית בנאמנותה). And indeed, that is how Hazal understood the Torah when they did their soul searching (heshbon nefesh) over the destruction of the Temples (al huban shnei habatim) and bring reasons as to what we as a nation did to bring the hurban. The Gem. Yoma (9b) explains that the first Temple was destroyed for the three cardinal sins and the second Temple for internecine fighting (*sinat binam*):

גמ' יומא ט: - מקדש ראשון מפני מה חרב? מפני שלשה דברים שהיו בו: עבודה זרה, וגלוי עריות, ושפיכות דמים... אבל מקדש שני, שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים מפני מה חרב? מפני שהיתה בו שנאת חנם. ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות: עבודה זרה, גלוי עריות, ושפיכות דמים.

And there are other failures offered by the Talmud. Mesechet Shabbat (119b-120a) spends two pages to provide a long list of sins that lead to the destruction of the Jewish

commonwealth.¹ Ultimately, the Gemara Ned. (81a) tells that God Himself explains that the Hurban came because “They abandoned my Torah.”

גמ' נדרים פא. - אמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב מי האיש החכם ויבן את זאת? דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולא פירשוהו, עד **שפירשו הקב"ה בעצמו, דכתיב "ויאמר ה' על עזבם את תורתיו"** וגו', היינו לא שמעו בקולי היינו לא הלכו בה! אמר רב יהודה אמר רב: שאין מברכין בתורה תחלה.

COVENANT DEMANDED BY RMBM

This approach to national disasters (hurban leumi) – that we are responsible – based in the Torah and applied in the Talmud (מבוסס בתורה ומיושם בתלמוד), is brought as practical halacha in the RMBM (Hil. Taanot 1:1-3):

1. It is a positive Torah commandment to cry out and to sound trumpets in the event of **any difficulty** that arises which affects the community, as [Numbers 10:9] states: "[When you go out to war... against] an enemy who attacks you and you sound the trumpets...."
2. This practice is one of the paths of **repentance**, for when a difficulty arises, and the people cry out [to God] and sound the trumpets, everyone will realize that [the difficulty] occurred because of their evil conduct, as [Jeremiah 5:25] states: "Your sins have turned away [the rains and the harvest climate]." This [realization] will cause the removal of this difficulty.
3. Conversely, should the people fail to cry out [to God] and sound the trumpets, and instead say, "What has happened to us is merely a natural phenomenon and this difficulty is merely a chance occurrence," this is a cruel conception of things, which causes them to remain attached to their wicked deeds. Thus, this time of distress will lead to further distresses.
This is implied by the Torah's statement [Leviticus 26:27-28]: "If you remain indifferent to Me (holech be'keri), I will be indifferent to you with a vengeance (holech be'hamat ker)." The implication of the verse is: When I bring difficulties upon you so that you shall repent and you say it is a chance occurrence, I will add

¹ BM 30b speaks of adjudicating only according to Biblical Law and not going beyond the letter of the law. For more, see my notes on CausesForDestructionofTemple.pdf

to your [punishment] an expression of vengeance for that indifference [to Divine Providence].

רמב"ם הלכות תעניות פרק א הלכה א - ג

הלכה א - מצות עשה מן התורה לזעוק ולהריע בחצוצרות **על כל צרה שתבא על הצבוח**, שנאמר +במדבר י' **על הצר הצורר אתכם** והרעותם בחצוצרות, כלומר כל דבר שייצר לכם כגון בצורת ודבר וארבה וכיוצא בהן זעקו עליהן והריעו.
הלכה ב - **ודבר זה מדרכי התשובה** הוא, שבזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ויריעו **ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן** ככתוב +ירמיהו ה' + **עונותיכם הטו וגו'**, וזה הוא שיגרום להם להסיר הצרה מעליהם.

הלכה ג - **אבל אם לא יזעקו ולא יריעו אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם-אירע לנו / וצרה זו נקרה נקרה נקריית, הרי זו דרך אכזריות וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים, ותוסיף הצרה צרות אחרות, הוא שכתוב בתורה +ויקרא כ"ו+ והלכתם עמי בקרי והלכתי עמכם בחמת קרי**, כלומר כשאביא עליכם צרה כדי שתשובו אם תאמרו שהוא קרי אוסיף לכם חמת אותו קרי.

Of course, this last verse that the RMBM brings is from the rebuke (tochacha) in BEHUKOTAI. Rashi explains “keri” that it means MIKRE (happenstance).

רש"י ויקרא פרק כו

(כא) ואם תלכו עמי קרי - רבותינו אמרו עראי, במקרה ...

We refuse to recognize God is running the show. We see events (eereuim) in the world and say “mikre”, happenstance, has nothing to do with our actions.

RSRH explains what God walking “beker” (in happenstance) means:

... God has only to turn away His Face, His special particular providence and guidance, and by itself [Israel] falls to ruin in the midst of all the enemy elements which throughout the history of the world have worked against it. Not its downfall, [but] its continued existence is the historical miracle of God. Its downfall would be merely the results of the given causes in the natural course of events ...

רש"י הירש ויקרא פרשת בחקתי פרק כו פסוק כג

... הרי די שה' יסתיר את פניו ויסלק את הנהגתו המיוחדת - וישראל יאבד מאליו בקרב כל כחות העוֹנִיִּים הפועלים כנגדו בהיסטוריה. לא אובדנו, אלא קיומו והמשך קיומו הם נס היסטורי אלוהי. אובדנו הוא תוצאה פשוטה של כל הסיבות הנתונות בטבע הדברים ...

So, it is quite natural that peoples will war with one another. And it is quite natural that Amalek will eat us alive. What is not natural is that we are still here.

CONCLUSION

To return to our question:

“Where was God on October 7?”

“Where were the Jewish people on October 6?”!!

I do not ask this question to justify, in any way shape or form, the atrocities (זוועות) that our enemies perpetrated, but rather to emphasize our responsibility to the covenant and our dependency on God.

So today we have work to do. In the next 24h we need to do TESHUVA (להזור בתשובה). And this because the nation is judged by the individuals that compose it (האומה נשפטת על) (פי המצב של כל אחד ואחת מאיתנו). As the RMBM explains (Hil. Teshuva 3:1,4):

1. Each and every person has merits and sins. A person whose merits exceed his sins is [termed] righteous. A person whose sins exceed his merits is [termed] wicked. If [his sins and merits] are equal, he is termed a Beinoni. The same applies to an entire country. If the merits of all its inhabitants exceed their sins, it is [termed] righteous. If their sins are greater, it is [termed] wicked. The same applies to the entire world.
4. ... Accordingly, throughout the entire year, a person should always look at himself as equally balanced between merit and sin and the world as equally balanced between merit and sin. If he performs one sin, he tips his balance and that of the entire world to the side of guilt and brings destruction upon himself. [On the other hand,] if he performs one mitzvah, he tips his balance and that of the entire world to the side of merit and brings deliverance and salvation to himself and others. ...

רמב"ם הלכות תשובה פרק ג

הלכה א - כל אחד ואחד מבני האדם יש לו זכויות ועונות, מי שזכויותיו יתירות על עונותיו צדיק, ומי שעונותיו יתירות על זכויותיו רשע, מחצה למחצה בינוני, וכן המדינה אם היו זכויות כל יושביה מרובות על עונותיהן הרי זו צדקת, ואם היו עונותיהם מרובין הרי זו רשעה, וכן כל העולם כולו.
הלכה ד - ... לפיכך צריך כל אדם שיראה עצמו כל השנה כולה כאילו חציו זכאי וחציו חייב, וכן כל העולם חציו זכאי וחציו חייב, חטא חטא אחד הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף חובה וגרם לו השחתה, עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה ...

Today, the Jewish nation is in the balance today (על כף המאזניים). It is up to each and everyone of us to tip the scales to merit (להכריע את הכף לכף זכות). Today we must look deep into our ways – not only in deeds (maasim) but also in dispositions (midot) [Hil Teshuva 7:3.] – and return to God. For, “If only Israel would do teshuva one day, immediately Ben David would come – Today, If you would listen to His voice”:

[כי] אילו ישראל עושין תשובה יום אחד / מיד היה בן דוד בא / "היום / אם בקלו תשמעו".